

og som af de forskjellige Medlemmer, der have stillet dem, kun ere betragtede som subsidiaire, komme under Forhandling og Afstemning. Efter hvad den ærede Formand har bemærket, vil jo imidlertid denne Forudsætning fra Udvalgets Side ikke blive opfyldt, hvorimod baade det principale Forslag og det blot subsidiairt stillede Forslag til § 21 ville komme under Forhandling sammen med § 1 og til Afstemning før denne. Jeg skal til, hvad der i Udvalgets Betænkning er anført angaaende det Hovedsynspunkt, Udvalgets Fleertal har seet Sagen fra, kun tilføie nogle faa Bemærkninger. Allerede i den første Rigsdagsession efter, at Grundloven af 1849 var udkommen, fremkom der i Landstinget et Forslag, sigtende til tildeels at opfylde Grundlovens Bestemmelse om Fideicommissgodssets Løsning af Fideicommissbaandet, nemlig for Bøndergodssets Vedkommende. Dette Forslag gik ud paa en almindelig Frihed for Fideicommissbesidderne til at sælge det til Fideicommissgodsset hørende Bøndergods til hvem de vilde. Forslaget mødte imidlertid Modstand i Folkethinget, idet man der meente, at Salgstilladelsen for Fideicommissbesidderne burde indskrænkes saaledes, at der kun gaves dem Afgang til at sælge til Fæsterne og Brugerne og disses Familier. Denne Forskjel i Opfattelsen mellem de to Thing gav Anledning til, at Loven først udkom efter fire Aars Forløb. Først i Aaret 1854 udkom under 21de Juniden Thinget bekjendte Lov, hvorved der blev givet Fideicommissbesidderne en lovbestemt Afgang til at sælge deres Bøndergods, men hvori det hedder, at forsaavidt Stederne ere bortfæstede, maa Afhændelsen dog alene stee til de nuværende Fæstere eller, med disses Samtykke, til deres Livsarvinger, Svigerbørn eller Stedbørn. Ved Siden af denne ubetingede Bestemmelse for det Tilfælde, at Stederne vare bortfæstede, fastsattes det tillige, at „efter indtraadt Fæstetid kunde Afhændelse efter denne Lov, ogsaa stee til de nævnte Fæsteres Livsarvinger, Svigerbørn eller Stedbørn, men til Andre kun ifølge særlig Bevilling“. Man kom altsaa i 1854 til det Resultat, at man vilde opfylde Grundlovens Bestemmelse om, at der skal gives en Lov om, hvoreledes det

til Fideicommissser hørende Gods kan overgaae til fri Eiendom, — at man vilde opfylde denne Grundlovsbestemmelse med Hensyn til Bøndergodsset paa den Maade, at det blev tilladt Lehnbesidderne at sælge til Fæsterne eller deres Livsarvinger, Svigerbørn eller Stedbørn. Det skulde være den regelmæssige Veie, ad hvilken en saadan Overgang skulde finde Sted. Det, hvorom der altsaa nu er Spørgsmaal, er, om man nu, da man har tænkt paa at ville opfylde den omtalte Grundlovsbestemmelse ogsaa med Hensyn til de andre Arter af Eiendomme, der høre under Fideicommisserne, navnlig med Hensyn til Hovedgaardene, ved denne Leilighed tillige skal forandre Loven af 1854, eller om man bør lade den blive usforandret. Udvalget er kommet til den Mening, at de samme Grunde, der talte for i Aaret 1854 at indskrænke Salgstilladelsen paa den Maade, som da stete, tale derfor endnu. Regjeringen er derimod i sit Forslag kommen til det Resultat, at man vil kunne ophæve det daværende Forbud imod at sælge til Fremmede, men at der da maa sættes noget Andet istedet, den Bestemmelse nemlig, som indeholdes i Lovforslagets § 21. Men at gaae ind paa dette, der saaledes efter Regjeringens Mening skulde sættes istedetfor det nævnte Forbud, har hos Udvalget vakt Betænkneligheder i forskjellige Retninger. For det Første er den Betragtning bleven gjort gjældende, at, naar det i § 21 er bestemt, at ved Fæstetid skulde Gaardene sælges ved Auction, og at der da skal indbetales en Fjerdedeel af Købesummen i Statskassen, — Alt jo forudsat, at Salget ikke finder Sted til den sidstafdøde Fæsters Familie — da maa dette siges at være en Bestemmelse, der lider af en vis Villkaarlighed. Det er jo ganske vist, at den vedkommende Besidder ikke kan beklage sig derover; thi han kan jo undlade at benytte den Bestemmelse, naar den ikke convenerer ham. Men der opstaaer dog det Spørgsmaal: Hvad er Grunden, hvad er overhovedet Retssgrunden til denne Fjerdedeel? Det kan ikke være Andet, end at man let vil drage den Slutning, at, naar Landstinget gaaer ind paa en saadan Bestemmelse i det nuværende Tilfælde, maa det være, fordi Landstinget i det Hele taget anser det for en ønskelig og en rigtig